

Tē 2 chiuⁿ Chónglūn

Tē 1 chat Gíhoat Giánkiù ê Bóktek

ōegí kah bûnchiuⁿ chūkó ílâi tòh ittit chiāmchiām hoattián kàu kin'ájit, kimāu mā ē kèsiók koh kah hoattián chìnpoⁿ chiahi tòh. Chiamtùi chit chióng sísí khekkhek teh piàntōng ê mihkiāⁿ, lán chit kang to bē tàng bô chù; iúki sī gí óh giánkiù chiá koh kah iàukín, iā tòh sī tòh chùbók hiahê piàntōng, puttoān chò giánkiù.

Koh chàì kóng, hiahê òegí kah bûnchiuⁿ tī bô kàng ê kokka, in ê chóchit kah hêngthài téngténg lóng bô kàngkhoán. Chóng kóng chit kù tòh sī, in kok ū téksū ê sípkoàn, ū bô kàng ê kuichek hēthóng. Taⁿ lán beh tī hêngsek hongbīn, náichì sítchit hongbīn chò giánkiù, che tòh sī sōiⁿ ê gíhoat ê khangkhòe, iā tòh sī bûn hoat ê khangkhòe. Chiū áne, Jitgí ū Jitpún gíhoat, Enggí ū Engbún gíhoat, Tâioân gí ū Tâioân gíhoat.

Kóng kí lîi, bôlūn siáⁿ mih gígiân, beh giánkiù hit kok ê giángí náichì bûnchiuⁿ, bûnhák, tāseng tòh thiatté háksíp in ê gíhoat á sī bûn hoat. Ūi tòh kíthāi mài ū chhògō, che sī put khó khiàmkhoat ê khangkhòe. Chitê giánkiù chit khaisí, chèngkhak thiaⁿ lāng ê kóngōe, chèngkhak líkái in ê bûnchiuⁿ, (goânchheh p039) koh chìn chit pō kā kakī ê susióng, kámchêng, ē tàng chhionghun koh chèngkhak hoatpiáu chhutlîi.

Gígiân hák ê giánkiù chiá ū giánkiù gíhoat ê pitiau, lán tùi gíhoat giánkiù ê bóktek, sítchê siōng mā sī tī chia.

Tē 2 chat Tâioân Gí ê Khenghìong

Tâioân gí sī tan imchat gí, iā tòh sī chêng chiuⁿ só sùt ê tantòe gí, i ê hêngsek chin kántan, tòh sī iú imchat ê kiatháp lîi hêngsêng bûnchiuⁿ. Chit chióng gí chók phóthong sī chit jī chitê ìsù, kok jī ū bô kàng ê ìsù. Tongjiân mā ū chhinchiūⁿ "titu" á sī lāngmiâ, tēmiâ kah gōalâi ék gí, nāngjī ísiōng háp chòhóe chiáⁿ chò chitê ìsù ê chêngghêng, chhiūⁿ kóng "巴黎/Paris, 立頓/Lipton, 摩登/modern, 拿破崙/Napoleon", tòh sítkhì piáuⁿ bûnjī ê tékteng. M̄ koh, ī jī ī lîi mā ū chin chē tōng im tōng tiāu ê chêngghêng, che tòh ài khò sīkak lîi chò chèngkhak ê káisoeh; nāsī tuiōe khò thiaⁿ kak ê sī, tòh chin kankhó chò phòⁿ toàn, chhiūⁿ kóng "伊/i, 醫/i, 衣/i, 依/i, 咿/i", "家/ka, 膠/ka, 鉸/ka, 加/ka", "債/chè, 祭/chè, 制/chè", "碼/bā,

第二章 總論

第一節 語法研究 ê 目的

話語 kah 文章自古以來 tòh 一直漸漸發展到今 á 日, 今後 mā ē 繼續 koh kah 發展進步 chiahi tòh. 針對 chit 種時時刻刻 teh 變動 ê 物件, 咱一工 to bē tàng 無注意; 尤其是語學研究者 koh kah 要緊, 也 tòh 是 tòh 注目 hiahê 變動, 不斷做研究。

Koh 再講, hiahê 話語 kah 文章 tī 無全 ê 國家, in ê 組織 kah 型態等等 lóng 無全款。總講一句 tòh 是, in 各有特殊 ê 習慣, 有無全 ê 規則系統。Taⁿ 咱 beh tī 形式方面, 乃至實質方面做研究, 這 tòh 是所謂 ê 語法 ê khangkhòe, 也 tòh 是文法 ê khangkhòe。就 áne, 日語有日本語法, 英語有英文語法, 台灣語有台灣語法。

講起來, 無論啥物語言, beh 研究 hit 國 ê 言語乃至文章、文學, tī 先 tòh 徹底學習 in ê 語法 á 是文法。為 tòh 期待 mài 有錯誤, 這是不可欠缺 ê khangkhòe。Chitê 研究一開始, 正確聽人 ê 講話, 正確理解 in ê 文章, (原冊 p039) koh 進一步 kā kakī ê 思想、感情, ē tàng 充分 koh 正確發表出來。

語言學 ê 研究者有研究語法 ê 必要, 咱對語法研究 ê 目的, 實際上 mā 是 tī chia。

第二節 台灣語 ê 傾向

台灣語是單音節語, 也 tòh 是前章所述 ê 單綴語, 它 ê 形式真簡單, tòh 是由音節 ê 結合來形成文章。Chit 種語族普通是一字一个意思, 各字有無全 ê 意思。當然 mā 有親像「蜘蛛」 á 是人名、地名 kah 外來譯語, 兩字以上合做伙成做一个意思 ê 情形, 像講「巴黎、立頓、摩登、拿破崙», tòh 失去表意文字 ê 特徵。M̄ koh, 異字異意 mā 有真 chē 同音同調 ê 情形, 這 tòh ài 靠視覺來做正確 ê 解說; 若是對話靠聽覺 ê 時, tòh 真艱苦做判斷, 像講「伊/i、醫/i、衣/i、依/i、咿/i», 「家/ka、膠/ka、鉸/ka、加/ka», 「債/chè、祭/chè、制/chè», 「碼/bā、覓/bā、痲/bā», 「三/saⁿ、衫/saⁿ、相

覓/bā, 痲/bā", "三/saⁿ, 衫/saⁿ, 相/saⁿ", "與/kah, 合/kah, 鴿/kah, 蛤/kah", "巾/kun, 斤/kun, 軍/kun, 跟/kun, 根/kun, 君/kun, 珺/kun, 筋/kun, 均/kun...." (goânchheh p040) .

Téngbīn só liát tông im tông tiāu khiok ī jī ī ī ē lē ū kàu chē, kóngōe ē tiūⁿháp ūi tiòh beh kiámkhin chiahe putpiān, tòh ū tī hit jī ē chêng á sī āu kethiⁿ jī ē khenghiòng. Chhiūⁿkóng"阿兄/a'hiaⁿ, 阿姊/a'ché, 小弟/siótī, 老爸/lāupâ, 石頭/chiohthâu, 月娘/géhníu, 頭殼/thâukhak, 帽 á/bō'á, 擔頭/tàⁿthâu, 柴頭/chhâthâu, 尪 á/ang'á, 老鼠/niauchhú téngténg.

/saⁿ」, 「與/kah、合/kah、鴿/kah、蛤/kah」, 「巾/kun、斤/kun、軍/kun、跟/kun、根/kun、君/kun、珺/kun、筋/kun、均/kun....」(原冊 p040)。

頂面所列同音同調卻異字異意 ê 例有夠 chē, 講話 ê 場合為 tiòh beh 減輕 chiahe 不便, tòh 有 tī hit 字 ê 前 á 是後加添字 ê 傾向。像講「阿兄/a'hiaⁿ、阿姊/a'ché、小弟/siótī、老爸/lāupâ、石頭/chiohthâu、月娘/géhníu、頭殼/thâukhak、帽 á/bō'á、擔頭/tàⁿthâu、柴頭/chhâthâu、尪 á/ang'á、老鼠/niauchhú 等等。